JACQUES
SAU SUPUNEREA *Comedie naturalistă*

PERSONAJELE: JACQUES
JACQUELINE, sora lui
JACQUES TATĂL
JACQUES MAMA
JACQUES BUNICUL
JACQUES BUNICA
ROBERTA I
ROBERTA II
ROBERTA TATĂL
ROBERTA MAMA

Decor întunecat, cenuşiu. O cameră prost întreţinută. Pe dreapta, înfund, o uşă îngustă, destul de scundă, înfund, la mijloc, o fereastră cu perdele murdare prin care pătrunde o lumină palidă. Un tablou care nu reprezintă nimic; în mijlocul scenei, un fotoliu vechi, uzat, plin de praf; o noptieră; obiecte nedefinite, stranii şi banale totodată, cum ar fi nişte papuci scîlciaţi; într-un colţ s-ar putea afla o canapea desfundată; scaune şchioape. La ridicarea cortinei, prăbuşit în fotoliul şi el năruit, cu pălăria pe cap, îmbrăcat cu haine prea mici pentru statura lui, Jacques are un aer morocănos, arţăgos. în jurul său, rudele, în picioare, eventual aşezate. Hainele personajelor sînt şifonate.
în scena seducţiei, decorul întunecat de la început va trebui sase transforme, cu ajutorul luminilor; apoi, spre sfîrşitul scenei, va deveni verzui, acvatic; iar la sfirşit de tot se va întuneca şi mai mult. Cu excepţia lui Jacques, personajele pot purta măşti.
Cîteva secunde de linişte.

JACQUES MAMA, *plîngînd:* Fiul meu, copilul meu, după tot ce-am făcut pentru tine! După atîtea sacrificii! N-aş fi crezut niciodată c-ai să-mi faci tu mie una ca asta. Ai fost speranţa mea cea mai mare... Şi încă mai eşti, fiindcă nu-mi vine să cred, nu, *per Bacco,* nu-mi vine să cred c-ai s-o ţii tot aşa! Adică nu-ţi mai iubeşti tu părinţii, hainele, sora, bunicii!!! Bine, dar gîndeşte-te, fiule, gîndeşte-te că ţi-am dat să mănînci cu biberonul, te-am lăsat să te usuci în scutece, la fel ca pe soră-ta... *(Jacquelinei:)* N-am dreptate, fata mea?

JACQUELINE: Da, mămico, aşa e. Ah, după cît te-ai sacrificat şi cît l-ai descîntat!

JACQUES MAMA: Vezi... vezi? Fiul meu, primele palme la poponeţ eu ţi le-am tras, şi nu taică-tu, aici de faţă, care putea s-o facă mai bine ca mine, că-i mai puternic; dar nu, eu am făcut-o, din prea mare dragoste. Şi tot eu îţi luam desertul de la gură, tot eu te îmbrăţişam, te îmbunam, te potoleam; te-am învăţat să progresezi, să transgresezi, să graseiezi, ţi-am pus atîta ciocolată în ciorăpei. Te-am învăţat să urci scările, cînd erau primprejur, să-ţi freci genunchii cu urzici cînd ţi-era dor de pişcături. Ţi-am fost mai mult decît mamă, ţi-am fost o adevărată prietenă, bărbat, bărbier, duhovnic, gîscă. Am trecut peste toate obstacolele şi toate barierele, numai ca să-ţi satisfac plăcerile tale de copil. Ah, fiu ingrat, nici măcar nu-ţi mai aduci aminte cum te ţineam pe genunchi şi-ţi smulgeam din-ţişorii drăgălaşi şi unghiile de la picioare ca s-aud cum urli ca un viţeluş gingaş.

JACQUELINE: Vai, ce dulci sunt viţeii! Muu! Muu! Muu!

JACQUES MAMA: Şi-acum, poftim, tu taci, catîrule! Nu-ţi pasă de nimic.

JACQUELINE: îşi astupă urechile, face o mutră dez-gustantă.

JACQUES MAMA: Sînt o mamă nenorocită. Am adus pe lume un mononstru; mononstrul

eşti tu. Uite că vrea să-ţi vorbească şi bunică-ta. Abia se ţine pe picioare. E octogenică. O să te înduioşeze, poate, vîrsta ei, trecutul ei, viitorul ei.
JACQUES BUNICA, *cu o voce octogenică:* Ascultă, ascultă ce-ţi spun, am experienţă, am trecut prin multe. Am avut şi eu, exact ca tine, un străunchi cu trei case: dădea adresa şi numărul de telefon de la două din ele, dar niciodată de la a treia, unde se ascundea din cînd în cînd, fiindcă era spion de meserie. *(Jacques se încăpăfînează să tacă.)* N-am cum să-l conving. Vai de capul nostru!
JACQUELINE: Uite că şi bunicu vrea să-ţi vorbească. Păcat că nu-i în stare. E prea bătrîn. E cen-tagenar!
JACQUES MAMA, *plîngînd:* Ca Plantageneţii!
JACQUES TATĂL: E surd şi mut. îl chinuie încheieturile.
JACQUELINE: Da de unde, chiuie!
JACQUES BUNICUL, *cu o voce centagenară:* Hm! Hm! Hă! Hă! Hm!
Răguşit, dar cu convingere.
Un beţivan şarmant şi mut
Cînta în dispera-a-re
De tinereţe am trecut
Şi drept în co-o-ot mă doare-e-e.
Jacques se încăpăţînează să tacă.
JACQUES TATĂL: Totul e inutil, nu se dă pe brazdă.
JACQUELINE: Dragul meu frate... eşti un piticălos. în ciuda iubirii enorme pe care ţi-o port şi care-mi umflă inima de stă să crape, te detest, te murase. O faci să plîngă pe mămica, îl enervezi pe tăticu, cu mustăţile lui mari şi scîrboase de inspector de poliţie, cu drăgălaşa lui labă mare şi păroasă, plină de bătături. Şi bunicii... uite în ce hal i-ai adus. Eşti prost-crescut. Am să te pedepsesc. N-o să le mai aduc pe colegele mele ca să te uiţi la ele cînd fac pipi. Te credeam mai delicat. Hai, n-o face să plîngă pe mămica, nu-l scoate din pepeni pe tăticu. Nu-i face să roşească de ruşine pe bunica şi bunicu.
JACQUES TATĂL: NU eşti fiul meu. Te reneg. Nu eşti demn de neamul meu. Semeni cu maică-ta şi cu familia ei de idioţi şi imbecili. La ea nu contează, e femeie, şi-încă ce femeie! în fine, n-are rost să fac aici eglogiul ei. Eu atîta am să-ţi spun: crescut ireproşabil, ca un aristocrap, într-o familie de curate lipitori, ţipari sadea, cu tot respectul pentru rangul, sexul, talentul tău, pentru vinele fierbinţi în stare să exprime, numai să vrei tu, tot ce nici măcar sîngele tău n-ar putea să sugereze decît cu vorbe palide — ei bine, tu, cu toate astea, te dovedeşti nedemn de strămoşii tăi, de strămoşii mei, care te renea-gă împreună cu mine, dar şi de urmaşii tăi, care fără-ndoială că n-or să vadă niciodată lumina zilei şi preferă să se lase ucişi înainte de-a veni pe lume. Asasinule! Praticidule! Nu eşti mai prejos ca mine. Şi cînd mă gîndesc că am avut ideea nefericită ca-n loc de-o nucă de cocos să-mi doresc un fiu. *(Mamei:)* E numai vina ta!
JACQUES MAMA: Vai, soţ nedrept! Eu mi-am închipuit că-i bine ce fac! Sînt cu totul şi pe jumătate disperată.
JACQUELINE: Piaţa mama!
JACQUES TATĂL: Această odraslă sau această năpastă a venit pe lume spre ruşinea noastră, această odraslă sau această năpastă nu-i decît una din invenţiile tale idioate de muiere.
JACQUES MAMA: Vai! Vai! *{Fiului:)* Vezi, din cauza ta înghit toate astea din partea lui taică-tu care nu-şi mai rumegă sentimentele şi mă face cum îi vine la gură.
JACQUELINE, *fratelui ei:* De spin o să te spînzure, spune-i asta spinului.
JACQUES TATĂL: Inutil să mai zăbovesc şi să mă zaharisesc pentru un destin iremediabil

caramelizat. N-o mai lungesc pe-aici. Vreau să rămîn demn de străbăunii mei. Tradiţia, de la A la Z, e de partea mea. O şterg. Strang!
JACQUES MAMA: Vai! Vai! Vai! Să nu pleci! *(Fiului:)* Vezi, tatăl tău ne părăseşte din cauza ta.
JACQUELINE , *suspinînd:* Marsipianule!
JACQUES BUNICUL *(cîntînd):* Un... be... ţivan... şarmant... Cînta... şi... bom...bănea.
JACQUES BUNICA: Taci! Taci că te pocnesc!
îi trage bătrînului un pumn în cap; şapca i se înfundă.
JACQUES TATĂL: Părăsesc irevocabil încăperea asta, fie ce-o fi, cum i-o fi soarta. Nu mai e absolut nimic de făcut. Mă duc în camera mea de-ală-turi, îmi fac bagajele şi n-o să mă mai vedeţi decît la ora mesei, şi din cînd în cînd ziua şi noaptea ca să mai ronţăi ceva. *(Lui facques:)* Iar tu ai să-mi dai înapoi tolba ta cu săgeţi! Şi cînd te gîndeşti că toate astea se-ntîmplă numai ca să jubileze Jupiter!
JACQUELINE: Tăticule... asta-i obnubilarea pubertăţii.
JACQUES TATĂL: Destul! E inutil. *(Pleacă.)* Adio, fiu de porc şi poarcă, adio nevastă, adio frate, adio soră a propriului tău frate.
Iese cu un pas apăsat, hotărît.
JACQUELINE, *cu amărăciune:* Din poarcă-n poarcă! *(Fratelui:)* Cum suporţi tu una ca asta? II insultă insultîndu-se. Şi invers.
JACQUES *MAMA, fiului:* Vezi, vezi, eşti renegat, eşti blestemat. O să-ţi lase prin testament întreaga moştenire, numai că n-are cum s-o facă, Doamne!
JACQUELINE, *fratelui ei:* Asta e prima dată, dacă n-o fi ultima, cînd îi face mamei aşa o scenă, şi zău dacă mai ştiu cum o scoatem la capăt.
JACQUES MAMA: Fiule! Fiule! Ascultă-mă. Te implor, uite, lasă deoparte sufletul meu generos de mamă, dar zi-mi ceva, fără să te gîndeşti la ce spui. Asta-i cea mai bună soluţie ca să gîndeşti corect, ca un adevărat intelectual şi ca un fiu ascultător. *(Aşteaptă în zadar un răspuns; Jacques tace cu încăpăţînare.)* Dar tu nu eşti un fiu ascultător. Vino, Jacqueline, tu, singura cu destul bun-simţ ca să nu aplauzi.
JACQUELINE: Oh, mamă, toate drumurile duc la Roma.
JACQUES MAMA: Să-l lăsăm pe fratele tău să se mistuie la foc mic.
JACQUELINE : Ba să se mistumbrească!
JACQUES MAMA *(iese plîngînd, trăgînd-o de mînă pe Jacqueline, care pleacă ezitînd, întorcînd capul spre fratele ei. Ajunsă în dreptul uşii, Jacques mama rosteşte această frază rămasă istorică:)* Or să te dea la ziar, actografule!
JACQUELINE: Zarzavagiule!
Ies amîndouă, urmate de bunic şi bunică, dar rămîn cu toţii să spioneze în pragul uşii, vizibili din sală.
JACQUES BUNICA: Fiţi atenţi... la telefonul lui, asta-i
tot ce pot să vă spui. JACQUES BUNICUL, *cîntă poticnit:*
Jeg-o-os, dar cu suflet curat...
Beţi-i-ivanul cînta...
Iese.
JACQUES *(rămas singur, tace o vreme, absorbit de propriile gînduri, apoi cu gravitate):* Chiar dacă n-aş fi scos o vorbă... totuşi ce vor de la mine?
Linişte.
După mai mult timp, Jacqueline revine. Se îndreaptă spre fratele ei cu o expresie hotărîtă şi gravă, se apropie de el, îl priveşte în ochi şi spune:

JACQUELINE: Ascultă, dragă frate, dragă confrate şi dragă compatrioate, am să-ţi vorbesc între doi ochi fragezi de frate şi soră. Vin la tine pentru ultima dată, care fără îndoială nu va fi cea din urmă, dar ce vrei, cu-atît mai rău dacă mai bine nu se poate. Tu nu pricepi că sînt trimisă la tine ca o scrisoare la poştă, timbrată, timbrată de limbile mele aeriene, hai, nu-mi face sînge rău!
Jacques rătnîne posomorit.
JACQUES: Tocmai, sîngele apă nu se face!
JACQUELINE *(a înţeles):* Ah, în sfîrşit! A zis-o!
JACQUES, *disperat, cu aerul cel mai consternat:* Arată-te demnă soră de-un frate cum sînt eu.
JACQUELINE: Departe de mine aşa o greşeală. Să-ţi spun ceva: eu nu sînt o abracantă, el nu este o abracantă, ea nu este o abracantă şi nici tu nu eşti o abracantă.
JACQUES: Şi ce-i cu asta?
JACQUELINE: NU mă înţelegi fiindcă nu mă urmăreşti. E foarte simplu.
JACQUES: S-o crezi tu! Pentru voi, surorele, orele nu contează, dar cît timp pierdut!
JACQUELINE: Nu despre asta-i vorba. N-am urechi pentru asemenea istorioare. Istoria însă e cu ochii pe noi!
JACQUES: O, cuvinte, cîte crime săvîrşite în numele vostru!
JACQUELINE: Am să-ţi spun totul în douăzeci şi şapte de cuvinte. Să-ţi intre bine în cap: tu eşti cro-nometrabil.
JACQUES: Şi mai departe?
JACQUELINE: Asta-i tot. Cele douăzeci şi şapte de cuvinte sînt cuprinse, sau cuprinşi, în astea trei, după cum le e genul.
JACQUES: Cro-no-me-trabil! *(îngrozit, urlă înspăimîn-tat:)* Nu se poate! Nu se poate!
Se ridică, străbate scena agitat de la un capăt la celălalt.
JACQUELINE: Şi totuşi aşa e. Nu e nimic de făcut. E de rîs şi e de plîns.
JACQUES: Cronometrabil! Cronometrabil! Eu? *(în-cet-încet se calmează, se linişteşte, cugetă îndelung, prăbuşit în fotoliul lui.)* Imposibil; iar dacă e posibil, atunci e-ngrozitor. Dar asta înseamnă că trebuie... Cumplită nehotărîre!... N-are a face cu starea civilă. înfiorător, înfiorător! Legea toată se revoltă împotriva ei dacă nu-i apărată.
Jacqueline, zîmbind cu un aer triumfător, îl lasă pradă neliniştii: iese în vîrful picioarelor. Din pragul uşii, Jacques mama, cu voce scăzută:
JACQUES MAMA: A reuşit metoda? JACQUELINE, *ducînd degetul la buze:* Taci, mămico! Să aşteptăm rezultatul manevrei.
Ies amîndouă. Jacques e agitat, va lua o hotărîre.
JACQUES: Să tragem circumstanţele, sforile mă obligă! E greu, dar ăsta-i jocul regulii. Funcţionează în cazuri de-astea. *(Cugetă în tăcere. Doar din cînd în cînd spune: „Cro-no-me-trabil, cro-no-me-trabil?" Apoi, copleşit în cele din urmă, cu, voce puternică:)* Ei bine, da, poftim, ador cartofii cu slănină!
Jacques mama, Jacqueline, care pîndeau şi tocmai asta aşteptau, se apropie imediat, exultînd, urmate de bătrîni.
JACQUES MAMA: O, fiule, eşti într-adevăr fiul meu!
JACQUELINE, *mamei:* Ţi-am spus eu că ideea mea o să-l aducă cu picioarele pe pămînt.
JACQUES BUNICA: Păi, v-am zis eu: dacă vrei să fierbi păstîrnaci cînd sînt încă prostănaci, trebuie să...
JACQUES *MAMA, fiicei sale:* Vulpe mică ce-mi eşti! *(îşi îmbrăţişează fiul, care suportă totul fără urmă de plăcere.)* Copilul meu! E adevărat, îţi plac cartofii cu slănină? Vai, ce bucurie!
JACQUES, *fără convingere:* Da, îmi plac, îi ador.
JACQUES MAMA: Mă simt fericită, sînt mîndră de tine! Repetă, Jacques, puişor, repetă ca să ne convingem.
JACQUES, *ca un automat:* Ador cartofii cu slănină! Ador cartofii cu slănină! Ador cartofii cu

slănină!
JACQUELINE, *mamei:* Deşteaptă mai eşti! Nu-ţi epuiza copilul dacă ai de gînd să fii o mamă maternă. Aoleu, iar îl apucă pe bunicu cîntatul!
JACQUES BUNICUL, *cîntînd:* Un be-e-ţivan şa-ma-nirt cîntăcea un cîntecel melan-co-lic şi si-ni-i-stru plin de viaţă şi lumină... Ia mai lăsaţi-i... pe-ăştia mici Să rîdă trişti, să sugă E timp şi-au loc destul aici Să fu... să fu... să fu... să fugă După femei, femei, feme-e-ei!
JACQUES MAMA, *în direcţia uşii:* Gaston, vino repede! Fiul tău adoră cartofii cu slănină!
JACQUELINE, *acelaşi joc:* Hai, tăticule, uite, tocmai a zis că adoră cartofii cu slănină!
JACQUES TATĂL, *intră, sever:* Chiar, e adevărat?
JACQUES *MAMA, fiului:* Spune-i şi lui tăticu, Jacquot, puişorule, ce le-ai zis tu surorii şi mămicii tale răscolită de chinurile voluptuoase ale sentimentului matern.
JACQUES: îmi plac cartofii cu slănină!
JACQUES MAMA: îi adori!
JACQUES TATĂL: Ce?
JACQUES MAMA: Spune, puişorule.
JACQUES: Cartofii cu slănină. Ador cartofii cu slănină.
JACQUES TATĂL, *aparte:* Poate că nu-i chiar totul pierdut. Ar fi splendid, dar n-ar fi prea rapid. *(Soţiei şi fiicei:)* Şi-a recitat toată partitura?
JACQUELINE: Da, tăticule, nu l-ai auzit?
JACQUES MAMA: Ai încredere în fiul tău... Fiul tău de fiu.
JACQUES BUNICA: Fiul fiului meu e fiul meu... şi fiul meu e fiul tău. Alt fiu nu există.
JACQUES *TATĂL, fiului:* Fiule, cu toată solemnitatea... hai în braţele mele. *(Nu-l îmbrăţişează.)* Gata. îmi retrag renegarea. Sînt fericit că adori cartofii cu slănină. Te primesc la loc în neamul tău. în tradiţie, în slănînătate. în tot. *(Jacquelinei:)* Da, dar trebuie să creadă şi în aspiraţiile regionale.
JACQUES BUNICA: E capital!
JACQUELINE: Aşteaptă, tăticule, ai răbdare, nu-ţi face griji!
JACQUES BUNICUL: Beţ-i-vanul şa-ma-nirt!
JACQUES BUNICA, *îi trage un pumn în cap bătrînului:* Taci dracului!!!
JACQUES TATĂL: Te iert. Uit, absolut involuntar de altfel, toate greşelile tale din tinereţe, precum şi pe-ale mele, şi am să mă folosesc, bineînţeles, de tine pentru proiectele noastre familiale şi naţionale.
JACQUES MAMA: Vai, ce bun eşti!
JACQUELINE: Oh, tată mizericos!
JACQUES TATĂL: Treacă de la mine. Consimt bucuros. *(Fiului:)* Deci batem palma. Tu bate fierul cît e cald.
JACQUES, *cu voce stinsă:* Ador cartofii!
JACQUELINE: Să nu mai pierdem vremea.
JACQUES MAMA, *soţului:* Gaston, păi în cazul ăsta, dacă aşa stau lucrurile, îl putem însura. Noi aşteptam numai să-şi recunoască vina, mai bine două decît una, şi uite că s-a rezolvat. Jacques, totul e-n regulă, planul iniţial s-a-nfăptuit, nunta e pregătită, logodnica-i aici. Sînt şi părinţii ei. Jacques, poţi să stai jos. Mă unge la inimă expresia ta resemnată. Dar ai grijă să fii lustruit pînă-n vîrful unghiilor...
JACQUES: Uf! Bine.
JACQUES TATĂL *(bate din palme):* Să intre deci logodnica!
JACQUES: Acum e-acum!
IntrăRoberta logodnica, tatăl ei, Roberta tatăl, mama ei, Roberta mama. Primul intră Roberta tatăl, mare, gras, maiestuos, în urma lui mama, îndesată, expresie de gospodină cumsecade; apoi părinţii se îndepărtează pentru a-iface loc să treacă Robertei în persoană, care înaintează între tatăl şi mama ei; e îmbrăcată în rochie de mireasă; voalul alb îi ascunde faţa; apariţia ei trebuie

să producă senzaţie; Jacques mama îşi împreunează mîi-nile de bucurie; uluită, ridică braţele spre cer, apoi se îndreaptă către Roberta, o priveşte de aproape, o atinge la început timid, apoi o pipăie zdravăn şi în cele din urmă o adulmecă; părinţii Robertei o încurajează cu gesturi amicale şi prevenitoare; bunica trebuie de asemenea s-o adulmece pe mireasă, la fel şi bunicul, cîn-tînd: „Pre-a-a bătrînl be... ţivan... şa... ma... nirt..." Jac-

ques tatăl de asemenea. La apariţia Robertei, Jacqueline bate din palme cu veselie şi strigă:
JACQUELINE: Viitorul e-al nostru!
Apoi, apropiindu-se de Roberta, îi va ridica rochia, va urla în urechea ei şi, în cele din urmă, o va adulmeca. Purtarea lui Jacques tatăl va fi mai demnă şi mai reţinută; va schimba totuşi priviri şi gesturi strengăreşti cu Roberta tatăl; Roberta mama, în schimb, se va afla nemişcată la sfîrşitul scenei, în prim-plan, în stîn-ga, cu un zîmbet tîmp pe buze; bătrînul bunic face gesturi deplasate, indecente, dar bunica îl împiedică să continue:
JACQUES BUNICA: Eee... asta-ibună... Nu... că asta-i bună... tu mă faci ge... loasă!
în vreme ce ceilalţi o adulmecă pe Roberta, numai Jacques nu pare deloc impresionat; rămîne aşezat, impasibil; lasă să-i scape doar un singur cuvînt exprimînd dispreţul:
JACQUES, *aparte:* Femeie de la munte!
Roberta mama se arată uşor intrigată, dar nu e decît o nelinişte trecătoare, continuă să zîmbească. îi face semn Robertei să se apropie de Jacques; ea e timidă, nu avansează în scenă decît condusă, aproape trasă de Roberta tatăl, împinsă de Jacques mama şi de Jacqu-eline. Jacques nu face nici o mişcare, expresia lui rămîne imobilă.
JACQUES TATĂL *(îşi dă seama că ceva nu e în regulă; rămîne deoparte, cu mîinile în şolduri, murmurînd):* Măcar eu n-o să fiu luat ca din oală!
în jurul lui Jacques fiul, Roberta tatăl îşi prezintă fiica în amănunt, ajutat de Jacqueline, Jacques mama, Roberta mama şi bunici.
ROBERTA TATĂL: Are picioare! Sunt bine împănate!
Jacqueline ridică rochia miresei pentru ca Jacques să se convingă.
JACQUES *{ridică uşor din umeri):* Normal!
JACQUELINE: Sînt pentru mers.
JACQUES MAMA: Pentru mers!
JACQUES BUNICA: Ba bine că nu, şi pentru gîdilicit.
ROBERTA MAMA, *fiicei ei:* Să vedem, hai, fă o probă.
Roberta merge într-adevăr pe picioarele ei.
ROBERTA TATĂL: Are mînă!
ROBERTA MAMA: Ia arată.
Roberta îi arată lui Jacques o mînă, aproape îi vîră degetele în ochi.
JACQUES BUNICA *(nu e ascultată):* Pot să vă dau un sfat?
JACQUELINE: Ca să şteargă praful...
JACQUES: Păi da! Sigur că da!... La atîta lucru mă ducea şi pe mine capul
ROBERTA TATĂL: Degete la picioare.
JACQUELINE: Ca să şi le strivească!
JACQUES MAMA: Chiar aşa, fiule!
ROBERTA TATĂL: Subsuori.
JACQUELINE: Pentru ulciori?
JACQUES MAMA: Nu-ncape nici o îndoială
JACQUES BUNICA *(nu e ascultată):* Pot să vă dau un sfat?
ROBERTA MAMA: Şi ce pulpe! pulpe nu glumă!
JACQUES BUNICA: Ba bine că nu, ca pe vremea mea!
JACQUES, *indiferent:* La capitolul ăsta, Melanchton stătea mai bine!
JACQUES BUNICUL, *cîntă:* Un be...e...ţivan şamanirt...
JACQUES BUNICA *(bătrînului):* Eeee... asta-i bună, eu te poftesc să-mi faci curte, doar eşti soţul

meu!
JACQUES TATĂL: Vezi ce faci, fiule. Sper c-ai priceput.
JACQUES, *resemnat, consimte:* Da, sigur că da... uitasem...
ROBERTA TATĂL: Are şolduri...
JACQUES MAMA: Păi da, ca să te înghită mai bine!
ROBERTA TATĂL: Mai are şi bube verzi pe pielea bej; sîni roşii pe fond mov; un buric bălţat; o limbă în sos tomat; umeri pane şi toate biftecuri-le necesare celei mai înalte consideraţiuni. Ce vă mai trebuie?
JACQUES BUNICUL, *cîntă:* Un be...e...ţivan şamanirt...
JACQUELINE, *dă din cap nemulţumită, ridică braţele şi le lasă să cadă:* Aoleu, cu ce frate m-am pricopsit!
JACQUES MAMA: întotdeauna a făcut mofturi. L-am crescut tare greu. Nu-i plăcea decît bebeterciul.
ROBERTA MAMA: Dar draga mea, nu înţeleg nimic, nu-mi vine să cred! Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte! Dac-aş fi ştiut de la început, am fi luat măsuri...
ROBERTA TATĂL, *mîndru, uşor jignit:* E fiica noastră unică.
JACQUES BUNICUL, *cîntă:* Un be...e...ţivan şamanirt...
JACQUES MAMA: îmi pare foarte rău!
JACQUES TATĂL: Jacques, te previn pentru ultima dată!
JACQUES BUNICA: Pot să vă dau un sfat?
JACQUES: Bine. S-a făcut! O să meargă cu cartofi.
Uşurare generală, animaţie, felicitări.
JACQUELINE: Pînă la urmă, sentimentele lui alese ies întotdeauna la iveală.
îi surîde lui Jacques.
JACQUES TATĂL: Am şi eu o mică întrebare. N-o luaţi în nume de rău.
ROBERTA TATĂL: Ah, nu, nici vorbă, aveţi tot dreptul. Vă ascult.
JACQUES TATĂL: Am o singură nelămurire: trunchiurile... există?
JACQUES BUNICUL, *obscen:* Hăhăhă...
ROBERTA MAMA: Eeee... astaaa...
JACQUES MAMA: Poate că cerem prea mult.
ROBERTA TATĂL: Cred că... hm... da... trebuie să fie pe-acolo... dar n-aş şti să vă spun...
JACQUES TATĂL: Unde anume?
JACQUELINE: Păi, tăticule... în trunchiuri, tăticule, unde în altă parte?
JACQUES TATĂL: Perfect. E perfect. Sînt absolut satisfăcut. E-n regulă.
JACQUES BUNICA: Pot să vă dau un sfat?
ROBERTA MAMA: Ah... slavă Domnului!
ROBERTATATĂL: Ştiam eu că totul o să meargă uns!
JACQUES BUNICUL, *Cântă:* Un... be... ţivan şamanirt...
pe străzile din Paris... *(Valsează.)*
JACQUESMAMA: Una peste alta, n-aveţi de ce să vă faceţi griji, e căpăţînă de căpătîi!
JACQUES *JATÂL,fiului:* Gata! Am încheiat tîrgul. Aleasa inimii tale contra voinţei tale!
JACQUES MAMA: Cuvîntul inimă îmi stoarce întotdeauna lacrimi.
ROBERTA MAMA: Şi pe mine mă înduioşează.
ROBERTA TATĂL: Un ochi mi se înduioşează, ceilalţi doi plîng.
JACQUES TATĂL: Adeveridic!
JACQUELINE: Oh, dar nu-i de mirare. Toţi părinţii simt la fel. E un fel de sensibilitate propriu-zisă.
JACQUES TATĂL: Asta ne priveşte pe noi!
JACQUELINE: Nu te supăra, tăticule. O spuneam inonştient. Dar cu bună ştiinţă.
JACQUES BUNICA: Pot să vă dau un sfat?
JACQUES TATĂL: Cum ştie fata asta să potrivească mereu lucrurile! De fapt, e meseria ei.

ROBERTA MAMA: Dar ce meserie are?
JACQUES MAMA: Nici una, draga mea!
ROBERTA TATĂL: Normal.
JACQUES TATĂL: Nu-i chiar aşa normal. Dar la vîrsta ei... *(Schimbînd tonul:)* In fine, ce s-o mai lungim. Hai să-i punem pe logodnici faţă-n faţă. Şi să vedem faţa tinerei mirese. *(Către Roberta tatăl şi mama:)* E o simplă formalitate.
ROBERTA TATĂL: Vă rog, e normal, poftiţi.
ROBERTA MAMA: Tocmai asta vroiam şi noi să vă propunem.
JACQUES BUNICA, *supărată:* Pot să vă dau un sfat!... Ei, lua-v-ar...!
JACQUELINE: Hai, hai să vedem faţa miresei!
Roberta tatăl înlătură voalul alb care ascundea figura Robertei. E toată numai zîmbet şi are două nasuri; murmure de admiraţie, cu excepţia lui Jacques.
JACQUELINE: Oh, e răpitoare! ROBERTA MAMA: Ei, ce ziceţi? JACQUES TATĂL: Ah, dac-aş avea eu cu douăzeci de ani mai puţin!
JACQUES BUNICUL: Şi eu... ah... uh... şi eu!
ROBERTA TATĂL: Haha, douăzeci de ani bătuţi pe muchie!... Pe muchia de la pat!
JACQUES TATĂL: Cît se mai poate!
JACQUES MAMA: Tare mîndră trebuie să fiţi. Aveţi noroc. Fata mea n-are decît unul.
JACQUELINE: Hai, mămico, nu fii tristă.
JACQUES TATĂL, *Jacquelinei:* Maică-ta e de vină.
JACQUES MAMA: Of, Gaston, nu mai termini cu reproşurile!
JACQUELINE: Nu-i momentul, tăticule, e o zi aşa mare!
ROBERTA TATĂL, *lui Jacques:* Nu ziceţi nimic? Hai luaţi-o în braţe!
JACQUES BUNICA: Ah, copilaşii mei... Pot să vă dau un sfat?... Ei, lua-v-ar...!
ROBERTA MAMA: O să fie grozav! Ah, copiii mei!
JACQUES MAMA, *lui Jacques:* Eşti fericit, nu-i aşa?
JACQUES TATĂL, *lui Jacques:* Uite c-ai ajuns şi tu pînă la urmă bărbat. Iar eu o să capăt înapoi tot ce-am investit.
ROBERTA MAMA: Hai, ginerică.
JACQUELINE: Hai, frăţioare, hai, surioară...
ROBERTA TATĂL: O să vă-nţelegeţi de minune voi doi.
JACQUES MAMA, *lui Gaston:* Vai, dar sînt făcuţi unul pentru altul, precum şi toate cîte se spun în asemenea ocazii! *(Roberta tatăl şi mama, Jacques tatăl şi mama şi Jacqueline spun:)* Ah, copiii mei!
Aplaudă cu entuziasm.
JACQUES BUNICUL: Un be-eţivan... şa...a...manirt!
JACQUES: Nu! Nu! N-are destule! Eu vreau una cu trei nasuri. Am zis: trei nasuri, cel puţin!
Stupefacţie generală, consternare.
JACQUES MAMA: Ce măgar!
JACQUELINE (o *consolează pe mamă, adresîndu-se în acelaşi timp fratelui):* Da tu nu te gîndeşti cîte batiste i-ar trebui la iarnă?
JACQUES: Mă doare-n cot. Oricum sînt incluse în zestre.
în tot acest timp, Roberta nu înţelege nimic din ce se petrece.
*Bunicii nu intră în joc. Din cînd în cînd, bătrînul vrea să cînte; bătrîna să dea un sfat. între timp*dansează mimează vag acţiunea.*
JACQUES TATĂL: Eu îmi iau valiza! îmi iau valiza! *(Fiului-)* Care va să zică sentimentele tale alese nu mai ies la iveală! Inconştientule! Ascultă-mă pe mine: adevărul n-are decît două feţe, dar mai de preţ e a treia latură a lui! Am zis! Pe de altă parte, eu mă aşteptam.
ROBERTA MAMA: E cam neplăcut... cam neplăcut... dar nici chiar aşa de... păi dacă-i vorba numai de asta, se aranjează totul!
ROBERTA TATĂL, *jovial:* Nu face nimic, nu-i nici o problemă, doamnelor şi domnilor. *(îl bate pe*

umeri pe Jacques, care e în continuare crispat.) Am prevăzut acest incident. Avem la dispoziţia voastră o a doua fiică unică. Iar ea are toate trei nasurile.
ROBERTA MAMA: E trinară. Cu totul şi în toate.
JACQUES MAMA: Ah, mi-aţi luat o piatră de pe inimă! ... ştiţi, viitorul copiilor... Bravo! Auzi, Jacques?
JACQUELINE: Auzi, măi, pui de baltă!
JACQUES TATĂL: Să mai încercăm o dată. Deşi mie nu prea îmi vine să cred. Dar dacă vreţi voi...
îşi priveşte cu mînie fiul.
JACQUES MAMA: Vai, Gaston, nu spune una ca asta. Eu am încredere. Se rezolvă.
ROBERTA TATĂL: Nu vă faceţi griji. O să vedeţi. (O *ia pe Roberta de mină, o scoate din scenă, întoarce capul.)* O să vedeţi.
Jacques tatăl e nemulţumit; Jacques mama, neliniştită, dar plină de speranţe, priveşte către fiul ei; Jacqueline e severă şi se uită la fratele ei dezaprobator. Roberta mama zîmbeşte.
ROBERTA, *înainte să dispară:* La revedere întregii asistente!
Face o reverenţă.
JACQUES MAMA: Şi totuşi avea şarmul ei!
ROBERTA MAMA: Nu-i nimic, vă spun eu. O să vedeţi, nici cealaltă nu-i mai prejos.
JACQUES: Una cu trei nasuri! Măcar cu trei nasuri! La urma urmei, ce-o fi aşa greu?
JACQUELINE: Floarea de nu-mă-uita nu-i un tigru... şi cu asta basta!
Roberta tatăl revine, ducînd-o de mînă pe Roberta II, îmbrăcată la fel — rolul trebuie jucat de aceeaşi actriţă — chipul cu trei nasuri e descoperit.*
JACQUELINE: Impresionant! De data asta, frate, nu poţi să ceri mai mult!
JACQUES MAMA: Copilul meu! copiii mei! *(Către Roberta mama:)* Trebuie să fiţi al naibii de mîndră de ea!
ROBERTA MAMA: Puţin, mult, destul!... cum să nu!
ROBERTA TATĂL, *se apropie de Jacques ţinîndu-şi fiica de mînă:* Aveţi mare noroc, stimate domn. în ce-aţi călcat?... Dorinţa vă e cît se poate de îndeplinită. Uitaţi, ia t-o pe logodnica voastră cu trei nasuri!
ROBERTA MAMA: Iat-o pe logodnica voastră cu trei nasuri.
JACQUELINE: Uite-o, da, uite-o...
JACQUES MAMA: Puiule, o vezi, a ta e, drăguţa ta mireasă cu trei nasuri, aşa cum o visai.
JACQUES TATĂL: Ce faci, nu zici nimic? N-o vezi? Uite-o aici, femeia pe gustul tău, cu trei nasuri!
JACQUES: Nu, n-o vreau. Nu-i destul de urîtă! Ba chiar merge. Sînt şi mai urîte. Vreau una mult mai urîtă!
* în realitate, Roberta nu trebuie să aibă trei nasuri, ci trei feţe, trei profiluri. Roberta avea patru ochi, trei nasuri, trei guri — purtînd masca gen Picasso a lui Jacques Noel. Roberta era monstruoasă, şi totuşi frumoasă, ca acele zeităţi cu mai multe feţe, din Extremul Orient. *(N. a.)*
JACQUELINE: Da ce mai vrei acum?
ROBERTA TATĂL: E prea de tot. Asta nu se poate. E inacceptabil.
ROBERTA MAMA, *către Roberta tatăl:* Sper că n-ai să le dai voie să-şi bată joc de fiica ta, de soţia ta şi de tine însuţi. Nu vezi c-am fost atraşi aici în cursă ca să ne terfelească!
JACQUES MAMA *(plîngînd în hohote):* Doamne, Dumnezeule! Jacques, Gaston, Jacques, fiu denaturat! Dacă ştiam, te sugrumam în ultima ta copilărie, da, da, cu mîinile mele materne. Sau avortam! Sau nu te concepeam! Eu, eu care eram aşa de fericită cînd te purtam în pîntece... un băiat... şi le arătam tuturor fotografia ta, vecinilor, poliţailor!... Sînt o mamă nenorocită!
JACQUELINE: Mămico! Mămico!
Sfatul bunicii. Bunicul începe să cînte.
ROBERTA TATĂL: Nu se poate aşa! Nu, aşa nu se poate!
ROBERTA MAMA: Vezi să nu provoci un dezastru!

ROBERTA TATĂL: Cer daune, scuze, explicaţii şi spălarea integrală a onoarei noastre care totuşi n-o să mai fie niciodată curată!... cel puţin în mod concurent...
JACQUES MAMA: Vai de mine şi de mine! Cuvîntul concurent mi-a smuls întotdeauna gemete fiindcă-mi aduce aminte de concurenţă!
JACQUELINE: Mămico, mămico, nu-ţi pune creierii pe foc! Nu se mierlită deloc!
JACQUES TATĂL: Ce pot eu să fac! Aşa a hotărît destinul! *(Fiului:)* N-am cuvinte pentru atitudinea ta; de azi înainte nu mai ai nevoie de respect. Să-ţi iei gîndul!
JACQUES MAMA: Vai de mine şi de mine!
JACQUELINE: Mămico, mămico, scufiţa mea mămică!
JACQUES: Nu-i destul de urîtă!
ROBERTA MAMA: Ce neobrăzat! *(Către Jacques mama:)* E o ruşine, doamnă.
JACQUELINE, *către Roberta mama:* Lăsaţi-o! I se face rău.
ROBERTA TATĂL, *lui Jacques:* Asta-i bună, băiete, da ce nu-ţi convine! Adică fiică-mea, fiică-mea nu-i destul de urîtă!
ROBERTA MAMA: Mă doare-n cot dacă i se face rău mamitei tale! Cu-atît mai bine!
ROBERTA TATĂL, *lui Jacques:* Nu-i destul de urîtă! Nu-i destul de urîtă! Te-ai uitat ca lumea la ea, ai căscat bine ochii?
JACQUES: Dacă vă spun că nu mi se pare destul de nasoală.
JACQUES TATĂL, *fiului:* Habar n-ai ce spuî!
JACQUES MAMA: Vai de mine şi de mine!
ROBERTA TATĂL: Nu-i destul de urîtă? Fiică-mea, fiică-mea care a primit de la mine o educaţie atît de complicată? Cu asta m-ai dat gata!
JACQUELINE, *mamei:* Nu leşina tocmai acum! Aşteaptă şi tu pînă la sfîrşitul actului!
ROBERTA MAMA: Trebuie să-i reclami! Să fie pedepsiţi!
JACQUES MAMA, *Jacquelinei:* Sfîrşitul anului?
JACQUELINE, *mamei:* Nu... al actului, al actului ăstuia...
JACQUES TATĂL: Ce să mai zic?... Nu-i nimeni de vină!
ROBERTAMAMA: E vina voastră, a tuturor! gaşcă de borfaşi! canaliilor! băftoşilor! lifte păgîne!
JACQUES MAMA: Aoleu! Mai durează mult?
JACQUELINE: Nu cred.
JACQUES MAMA: Aoleu!
JACQUES: Ce tot vreţi de la mine, nu-i destul de urî-ta. Asta e şi cu asta basta!
ROBERTA MAMA: Mucosu ăsta ne jigneşte mai departe...
JACQUES TATĂL: Nu se pricepe la femei!
ROBERTA TATĂL, *lui Jacques:* N-are rost să faci mutra asta fotogenică! Nu eşti mai deştept ca noi.
JACQUES: Nu-i nasoală! Nu-i nasoală! Nici măcar nu acreşte laptele... ba e chiar frumoasă...
ROBERTA MAMA: Ai tu lapte să te convingi?
ROBERTA TATĂL: Vorbeşte aiurea, face pe nebounul. Ştie foarte bine că laptele s-ar acri. Şi asta nu-i convine, banditului. Nu, aşa nu mai merge. Am să...
Intervenţie a bunicilor; sfat, cîntec.
ROBERTA MAMA, *soţului ei:* Nu, te implor, Rober-ta-Cornelius, fără chestii de-astea, nu vreau sînge între mîini, nu fi atît de asasin, ne vom adresa direct justiţiei... castelului justiţiei!... cu toate grefele noastre.
JACQUES TATĂL, *cu o voce teribilă:* De-acum nu mă mai priveşte! *(Lui Jacques:)* Te dezonorez pe veci, exact ca atunci cînd aveai doi ani! *(Tuturor:)* Şi pe voi vă dezonorez, pe toţi!
JACQUES: Bun. Cu atît mai bine. O să treacă la fel de repede.
Jacques tatăl se îndreaptă spre fiul lui. Un moment încordat de tăcere întrerupt de:
JACQUES MAMA: Aoleuuu!... Ca-ca-ca-ca!...
Leşină.

JACQUELINE: Mămico, mămico!
Din nou tăcere încordată.
JACQUES TATĂL, *fiului:* Ne-ai minţit care va să zică.
Mi-am închipuit eu. Nu-s fraier. Vrei să-ţi spun
care e adevărul?
JACQUES: Da, fiindcă el iese din gura copiilor lui. JACQUES TATĂL, *fiului:* Ne-ai minţit adineauri... JACQUELINE, *Ungă mama ei:* Mămico... Mă...
Se opreşte, întoarce capul, la fel ca toate personajele, către cei doi Jacques. Mama Jacques îşi revine pentru a asculta cuvintele grave care vor fi rostite.
JACQUES TATĂL, *fiului: ...* Atunci cînd ţi-ai dat cu-vîntul de onoare că adori cartofii cu slănină. Da, cu mîrşăvie ne-ai minţit, minţit, minţit! Cu mentă! N-a fost decît o şmecherie ordinară, nedemnă de preţuirea pe care ţi-am acordat-o cu toţii, încă din copilărie, în casa asta cu vechi tradiţii. Adevărul e altul: ţie nu-ţi plac cartofii cu slănină, nu ţi-au plăcut niciodată şi n-or să-ţi placă niciodată!
Stupefacţie; sfîntă indignare; reculegere tăcută. Sfat al bunicii. Cîntec al bunicului.
JACQUES: Nu pot să-i sufăr!
ROBERTA TATĂL: Cît cinism!
JACQUELINE: Vai, unde-am ajuns! Fratele meu fraged!
ROBERTA MAMA: Fiu denaturat al unei mame şi-al unui tată nenorociţi!
JACQUES MAMA: OoOOOOOh!
JACQUES TATĂL: Fie ca asta să ne deschidă ochii!
JACQUES: Fie că vă deschide ochii sau nu... şi dacă poate să vi-i deschidă, cu-atît mai bine pentru voi... eu n-am ce face, aşa m-am născut... Am făcut tot ce-am putut!... *(Pauză.)* Sînt ce sînt...
ROBERTA MAMA, *în şoaptă:* Ce inimă de piatră! Nu-i tresare un muşchi pe faţă...
ROBERTA TATĂL, *în şoaptă:* E un înstrăinat intransigent. Mai rău.
Personajele, cu excepţia lui Jacques, se privesc. îl privesc şi pe Jacques, mut, în fotoliul său, apoi se privesc din nou unul pe altul, în tăcere. Ultima replică a lui Jacques fiul a creat o atmosferă de înfiorare stăpînită. Jacques e într-adevăr un monstru. în vîrful picioarelor, cu toţii se îndepărtează. Roberta II care, în timpul ultimei scene, n-a scos o vorbă, dar care, prin gesturi mai curînd dezarticulate, atitudine descurajată, dezolare, a arătat că e sensibilă la desfăşurarea acţiunii, este dezorientată. Are aerul că ar vrea pentru o clipă să-şi urmeze părinţii. Face un pas spre ieşire, dar un gest al tatălui ei o ţintuieşte pe loc.
ROBERTA TATĂL, *fiicei lui:* Tu... Stai aici de pază şifă-ţi datoria!
ROBERTA MAMA, *melodramatică:* Rămîi, nefericita, cu iubitul tău, dacă tot eşti presupusa lui soţie.
Roberta II face un gest de disperare, dar se supune.
JACQUES TATĂL, JACQUES MAMA, JACQUELINE, ROBERTA TATĂL, ROBERTA MAMA *ies în vîrful picioarelor, îngroziţi, privind din cînd în cînd în urmă, oprindu-se des şi murmurînd:*
Nu-i plac cartofii cu slănină!
Nu! nu-i plac!
Nu poate să-i sufere!
Sunt amîndoi o apă ş-un pămînt!
Ca sacul şi peticul. Copiii din ziua de azi...
Sa nu te-aştepţi la recunoştinţă din partea lor.
Nu le plac cartofii cu slănină.
Ies. Ies şi bunicii, mai surîzători, străini de acţiune. Ră-mîn cu toţii să spioneze de după uşă, arătîndu-şi capetele, unul, două sau trei deodată, foarte des. Nu se vor vedea decît capetele lor groteşti. Timidă şi umilă, Roberta II se hotărăşte cu greu să meargă şi să se aşeze în faţa lui Jacques care, în continuare cu pălăria pe cap, are o expresie posomorîtă; tăcere.

ROBERTA II *(încearcă să-i atragă atenţia asupra ei, apoi, încet-încet, să-l seducă):* Sînt tare veselă din fire. *(Are o voce macabră.)* Puteţi să vă convingeţi, dacă vreţi... sînt excentrică... sînt veselia în durere... în muncă... în ruină... în dezolare... ah!... în pîi-ne, în pace, în libertate, în doliu şi-n veselie... *(Plîngînd în hohote:)* Mi se spunea veselia care îţi stă la-ndemînă... disperarea veselă... *(El continuă să tacă.)* Reflectaţi? Şi eu o fac din cînd în cînd. Dar în oglindă. *(La un moment dat, ea va îndrăzni să se ridice, să meargă, să se apropie de Jacques, să-l atingă, din ce în ce mai sigură pe sine.)* Sînt veselia morţii în viaţă... bucuria de-a trăi, de-a muri. *(Jacques tace cu încapăţînare.)* Mi se spunea şi fata cu naşi veseli...
JACQUES: Din cauza nasurilor?
ROBERTAII: Ah, nu. Naşii mei de botez sînt de vină... Domnule,
N-am pereche în lumea rotundă. Sînt uşuratică, frivolă, profundă, Nu sînt serioasă, nu sînt frivolă, Mă pricep la munca agricolă, Fac şi alte munci numeroase, Mai mult, mai puţin sau la fel de frumoase. Sînt exact aceea care v-aduce foloase. Sînt cinstită, necinstită, iată Cu mine viaţa e sărbătoare garantată. Cînt la pian,
Pot să fac pe nebuna un an, Am o pregătire fără lacună Şi am primit o educaţie bună.
JACQUES: Mai bine să vorbim despre altceva!
ROBERTAII: Ah, înţeleg, sînteţi altfel decît ceilalţi. Sînteţi o fiinţă superioară. Tot ce v-am spus e fals... da... iată însă ceva care o să vă intereseze.
JACQUES: Mă interesează dacă-i adevărat.
ROBERTAII: Vroiam să fac o baie. în cada plină ochi am văzut un cobai alb ca neaua. Respira sub apă. M-am aplecat să-l văd mai bine: i-am zărit boticul fremătînd uşor. Stătea liniştit. Am vrut să-mi cufund braţul în apă ca să-l ating, dar mi-a fost teamă că mă muşcă. Se zice că animalele astea mici nu muşcă, dar nu poţi fi sigur niciodată! Mă vedea bine, mă pîndea, nu se ferea de mine. A deschis uşor un ochi mic şi mă privea nemişcat. Nu părea viu. Şi totuşi era. îl vedeam din profil. Am vrut să-l văd din faţă. Şi-a ridicat spre mine capul mic, cu ochii mici, fără să mişte corpul. Cum apa era foarte limpede, am putut zări pe fruntea lui două pete întunecate, maronii, parcă. Cînd m-am uitat mai atent la ele, am văzut că se umflau încet, două excrescenţe... doi mici cobai umezi şi moi, puii lui care creşteau acolo...
JACQUES, *rece:* Animalul ăsta mic din apă e cancerul! Aţi văzut cancerul în visul dumneavoastră. Asta e.
ROBERTAII: Ştiu.
JACQUES: Ah! îmi inspiraţi încredere.
ROBERTAII: Atunci vorbiţi-mi.
JACQUES: Cînd m-am născut aveam vreo paisprezece ani. Ăsta e şi motivul pentru care mi-am dat seama mai uşor decît majoritatea celorlalţi despre ce e vorba. Da, am înţeles repede. N-am vrut să accept situaţia. Am spus-o deschis. Nu acceptam aşa ceva. Dar nu celor pe care-i cunoaşteţi, şi care au fost aici adineauri, le-am spus-o, ci altora. Cei pe care-i cunoaşteţi nu înţeleg mare lucru... nu... nu... dar o simţeau... m-au asigurat că se va găsi un leac. Mi-au promis decoraţii, derogări, decoruri, flori noi, altă tapiserie, alt fond sonor. Şi mai ce? Am insistat. Mi-au jurat să-mi ofere satisfacţie. Au jurat, răsjurat, promisiune solemnă, oficială, prezidenţială, înregistrată... Am adus alte critici, pentru ca în cele din urmă să le declar că prefer să mă retrag, mă-nţelegeţi? Mi-au răspuns că le-aş lipsi tare mult. Pe scurt, am pus condiţiile mele absolute! Trebuia să aibă loc o schimbare, mi-au zis ei. Vor lua măsurile necesare. M-au implorat să sper, făcînd apel la înţelegerea mea, la toate sentimentele mele, la dragoste, la milă. N-o să dureze, n-o să mai dureze mult, m-au asigurat ei. în ce priveşte persoana mea, ea trebuia să se bucure de cea mai înaltă stimă!... Ca să mă ademenească, mi-au arătat tot felul de cîmpii, munţi, cîteva oceane... maritime, desigur... un astru, două catedrale alese dintre cele mai izbutite. Cîmpiile n-arătau deloc rău... m-am lăsat păcălit! Totul era trucat... Ah, m-au minţit. Au trecut secole de-a rîndul! Oamenii... aveau cu toţii cuvîntul bunătate pe buze şi cuţitul pătat de sînge între dinţi... Mă înţelegeţi? Am răbdat,

răbdat, răbdat. Trebuiau să mă caute. Am vrut să protestez: nu mai era nimeni... cu excepţia celor pe care îi cunoaşteţi dar care nu contează. M-au păcălit... Şi cum era să ies? Au astupat uşile, ferestrele cu nimicul, au luat scările... Nu se mai poate ieşi prin pod, pe sus, nu mai e chip... şi totuşi, mi s-a spus, au lăsat mai peste tot trape... Dacă le-aş descoperi... Vreau neapărat să plec. Dacă nu se poate prin pod, rămîne pivniţa... da, pivniţa... E mai bine s-o iei pe dedesubt decît să rămîi aici. Orice e preferabil situaţiei mele de-acum. Chiar şi una nouă.
ROBERTA II: Ah, da, pivniţa... Eu cunosc toate trapele.
JACQUES: Noi doi ne-am putea înţelege.
ROBERTA ii: Ştiţi, eu am cai, armăsari, iepe, asta-i tot ce am, vă plac?
JACQUES: Da, povestiţi-mi caii dumneavoastră.
ROBERTA II: lingă casa mea locuieşte un morar. Morarul are o iapă care a fătat doi mînji. Micuţi, drăgălaşi. Căţeaua fătase şi ea doi căţei, în grajd. Morarul e bătrîn, nu vede bine. A luat mînjii ca să-i înece în heleşteu, în locul căţeilor...
JACQUES: Ah! Ah!
ROBERTA II: Cînd a înţeles că greşise era prea tîr-ziu. Nu i-a mai putut salva.
JACQUES *(puţin amuzat, surîde):* Da? hmm.
Pe măsură ce Roberta îşi spune povestea, surîsul lui Jacques se transformă într-un rîs larg, vesel, la fel de calm.
ROBERTAll *{jocul decurge foarte lent la început; declamă; mişcarea se intensifică progresiv, în timpul scnei care va urma; se va încetini la sfîrşit):* Nu, n-a putut să-i salveze. Numai că nu pe mînji îi înecase. Cînd s-a întors în grajd, a văzut că mînjii erau acolo, cu mama lor; şi căţeii erau tot acolo, cu mama lor care lătra. Dar propriul lui copil, pruncul care tocmai se născuse, nu mai era lîngă mama lui, morăriţa. Pe el îl aruncase deci în apă. A alergat repede la heleşteu. Copilul întindea mîinile spre el şi striga: Tata, tata... Ţi se rupea inima. N-a mai văzut decît braţul lui mic care spunea: Tata, tata! Mama, mama. Apoi l-a-nghiţit apa şi asta a fost tot. Şi asta a fost tot. Nu l-a mai văzut. A înnebunit. Şi-a omorît nevasta. A făcut totul ţăndări. A dat foc. S-a spînzurat.
JACQUES, *foarte mulţumit de poveste:* Ce eroare tragică. Sublimă eroare!
ROBERTAII: Dar mînjii zburdă pe cîmpie. Căţeii au crescut.
JACQUES: îmi plac caii dumneavoastră. Sînt îmbătători. Mai povestiţi-mi, un dine, un cal.
ROBERTAii: Cel care se scufundă în mlaştină, cel îngropat de viu pe care-l auzi cum saltă, cum urlă, cum face să se cutremure mormîntul lui înainte să-şi dea duhul?
JACQUES: El sau altul.
ROBERTA II: Poate preferaţi calul deşertului, al oraşului saharian...
JACQUES, *interesat, împotriva voinţei lui, şi vorbind tot mai tare:* Metropola deşertului!...
ROBERTA li: Totul din cărămidă, toate casele sînt de cărămidă, caldarîmul arde... focul aleargă pe dedesubt... aerul e uscat, praful roşu.
JACQUES: Praf de foc.
ROBERTA II: Locuitorii sînt de mult morţi, cadavrele uscate în case.
JACQUES: în spatele obloanelor trase, în spatele grilajelor înroşite.
ROBERTA n: Nici un om pe străzile pustii. Nici o vietate. Nici o pasăre. Nici un fir de iarbă, nici măcar unul uscat. Nici un şobolan, nici o muscă...
JACQUES: Metropola viitorului meu!...
ROBERTA ii: Deodată, în depărtare, un cal nechezînd... ni-ha! ni-ha! se apropie ni-ha! ni-ha! ni-ha! ni-ha!

JACQUES, *brusc fericit:* Da, asta e... Ni-ha! ni-ha! ni-ha!
ROBERTA li: Aleargă de rupe pămîntul, aleargă de rupe pămîntul...
JACQUES: Ni-ha-ha! ni-ha-ha! ni-ha-ha!...
ROBERTAII: în marea piaţă pustie, iată-l, iată-l... Nechează, dă ocol în galop, dă ocol în galop... dă ocol în galop, dă ocol în galop.
JACQUES: Ni-ha! ni-ha! ni-ha-ha! rupe pămîntul în galop, rupe pămîntul în galop... Da, ni-ha! ni-ha! ni-ha! în galop, în galop, în cel mai teribil galop.
ROBERTA ii: Şi copitele, tropa-trop, tropa-trop, în galop, aruncă scîntei. Tropa... trop... tropa... trop... sfrr...
JACQUES, *rîde:* Da, da, bravo, ştiu, ştiu ce urmează. Hai, repede... Repede... Mai departe... Bravo...
ROBERTA ii: Freamătă, se teme... armăsarul...
JACQUES: Da, bravo... Nechează, urlă de frică, ni-ha!... Ni-ha!... Urlă de frică, ni-ha! ni-ha! mai repede... mai repede...
O coamă în flăcări trece de la un capăt la altul al scenei.
ROBERTA ii: Oh nu, nu scapă el... nici o grijă. Se-nvîr-te în cerc, galopează în cerc...
JACQUES: Bravo, asta e! Văd... Văd... O scînteie pe coama lui... Scutură din cap... Ah! ah! ah! arde! îl doare!
ROBERTA II: îi e frică! Galopează. în cerc. Se cabrează!...
JACQUES: Coama e prinsă de flăcări! Superbă coamă... Urlă, nechează. Ni-ha! ni-ha! Focul ţîş-neşte. Coama e prinsă de flăcări. Arde. Ni-ha! ni-ha! Arde! Arde! Ni-ha! ni-ha!
ROBERTAII: Cu cît aleargă mai iute, cu-atît se aprinde mai iute. E nebun, îi e frică, îl doare, îl doare, îi e frică, îl doare... se aprinde, ia foc cu totul!...
JACQUES: Ni-ha! ni-ha! Saltă. Ce salturi înflăcărate, înflăcărate, înflăcărate! Urlă, se cabrează. Stai, stai, Roberta. E prea repede... nu aşa iute...
ROBERTAII, *aparte:* Oh... Mi-a spus pe nume... Mă va iubi!
JACQUES: Arde prea repede... se termină... Fă să mai dureze focul...
ROBERTA ii: Focul se grăbeşte: flăcările ies pe urechi şi pe nări, fumul gros...
JACQUES: Urlă de frică, urlă de durere. Cum mai saltă! Are aripi de flăcări!
ROBERTA ii: Ce frumos! E roz cu totul, ca un abajur enorm. Vrea să fugă. Se opreşte, nu ştie ce să facă... Potcoavele înroşite fumegă. Ni-ha-ha! Prin pielea străvezie se vede focul arzînd înăuntru. Ni-ha! E prins de flăcări! O torţă vie... Rămîne un pumn de cenuşă... Nu mai este, dar tot se mai aude în depărtare ecoul sugrumat şi slab al urletelor lui... ca nechezatul unui alt cal pe străzile pustii.
JACQUES: Mi s-a uscat gîtul, mi-e sete... Apă, apă. Ah! cum ardea armăsarul... ce frumos... ce flacără... ah! *{epuizat)* mi-e sete...
ROBERTAII: Vino... nu-ţi fie frică... Sînt umedă... în jurul gîtului am colier de noroi, sînii mei se topesc, coapsele-mi sînt moi, am apă în crăpături. Mă-nnămolesc. De fapt, mă cheamă Molly. în pîntecele meu sînt heleştee, mlaştini... Am o casă de lut. Simt mereu răcoarea... Sînt muşchi şi muşte grase, gîndaci, libărci şi broaşte. Sub pături jilave faci dragoste, plesneşti de fericire! Te cuprind cu braţele mele ca nişte şerpi, cu coapsele mele moi. Te afunzi, te topeşti... în părul meu care plouă, plouă. Gura mea picură, picură picioarele mele, umerii mei goi picură, părul picură, totul picură, curge, totul picură, cerul picură, stelele curg, picură, curg...
JACQUES, *extaziat:* Pas-sionant!
ROBERTA ii: Fă-te comod. Scoate-ţi asta *{arată spre pălărie)...* de pe cap. Ce e? Sau cine e?

JACQUES, *în continuare extaziat:* Pas-sionant.
ROBERTA li: Ce-ai pe cap?
JACQUES: Ghiceşte! începe cu p... la fel ca pasăre. Mi-o pun pe cap de dimineaţă.
ROBERTA li: E un palat?
JACQUES: O ţin toată ziua pe cap. La masă, în saloane, n-o scot niciodată. Şi n-o folosesc pentru a saluta.
ROBERTA II: E o pachidermă? O paţachină?
JACQUES: Zgîrie rău, dar ştie să lucreze pămîntul.
ROBERTA II: E un plug!
JACQUES: Uneori plînge.
ROBERTA II: E o pasiune?
JACQUES: Trăieşte sub apă.
ROBERTAII: E un păstrăv!
JACQUES: Dar poate şi pluti pe valuri.
ROBERTA ii: E un pachebot?
JACQUES: Nici chiar aşa.
ROBERTAII: E O plută?
JACQUES: îi place uneori să se ascundă în munţi. Nu e deloc frumoasă.
ROBERTAII: E o poiană?
JACQUES: Mă face să rîd.
ROBERTAII: E O poantă. Sau un paragraf.
JACQUES: Vuieşte de-mi sparge timpanele.
ROBERTAII: E un potop?
JACQUES: îi plac înfloriturile.
ROBERTAII: E o podoabă?
JACQUES: Nu!
ROBERTAII: Atunci nu-mi rămîne decît să zic pas.
JACQUES: E o pălărie.
ROBERTAII: Oh, scoate-o, Jacques. Jacques, iubitul meu. La mine o să te simţi acasă. Am cîte vrei, am o grămadă!
JACQUES: ... de pălării?
ROBERTAII: Nu... de păsări... fără păsuri!
JACQUES: Ah, păsărică mea...
îşi scoate pălăria. Are părul verde.
ROBERTAII: Ah, păsăroiul meu.
JACQUES: Păsărică mea, palatina mea.
ROBERTAII: în pivniţele palatului meu, totul e păsărică...
JACQUES: Totul e păsărică.
ROBERTAII: Ca să spui lucrurilor pe nume, un singur cuvînt: „păsărică". Păsăricile se numesc „păsărică", alimentele: „păsărică", insectele: „păsărică", scaunele: „păsărică", tu: „păsărică", eu: „păsărică", acoperişul: „păsărică", numărul unu: „păsărică", numărul doi: „păsărică", trei: „păsărică", douăzeci: „păsărică", treizeci: „păsărică", toate adverbele: „păsărică", toate prepoziţiile: „păsărică". E foarte simplu să vorbeşti...
JACQUES: Şi dacă vrei să zici: „Să dormim, draga mea"..
ROBERTAII: „Păsărică, păsărică."
JACQUES: Dar dacă vrei să zici: „Mi-e tare somn, să dormim, să dormim"...
ROBERTAII: „Păsărică, păsărică, păsărică, păsărică."
JACQUES: Dar: „adu-mi tăiţei reci, limonada călduţă, cafea nu vreau"...
ROBERTAII: „Păsărică, păsărică, păsărică, păsărică, păsărică, păsărică, păsărică, păsărică."
JACQUES: Şi „Jacques", şi „Roberta"?
ROBERTAII: „Păsărică, păsărică."

Ea îşi scoate mîna cu nouă degete pe care o ţinuse ascunsă sub rochie.
JACQUES: Oh, da! E foarte simplu să vorbeşti... Nici nu mai e nevoie... *(Descoperă mîna cu nouă degete.)* Ohoo! ai nouă degete la mîna stîngă? Eşti bogată, mă-nsor cu tine...
O *îmbrăţişează foarte stîngaci. Sărută nasurile Rober-tei II, unul cîte unul în vreme ce Jacques tatăl, Jacques mama, Jacqueline, bunicii, Roberta tatăl, Roberta mama intră fără să scoată o vorbă, unul cîte unul, îşi leagănă corpul într-un fel de dans ridicol, penibil, o horă moleşită în jurul lui Jacques fiul şi al Robertei II, care rămîn în mijlocul scenei îmbrăţişaţi stîngaci. Roberta tatăl dă din palme încet, fără să scoată vreun zgomot. Roberta mama, cu braţele încrucişate la ceafă, face piruete zîmbind tîmp. Jacques mama are o expresie imobilă, ridică grotesc din umeri. Jacques tatăl îşi suflecă pantalonii şi merge pe călcîie. Jacqueline dă din cap. Cu toţii continuă să danseze, pe vine, în vreme ce Jacques fiul şi Roberta II se aşază şi ei pe vine, rămînînd nemişcaţi. Cu un aer idiot, bunicii se învîrt, se privesc şi zîmbesc, apoi se aşază la rîndul lor pe vine. Toate acestea trebuie să provoace spectatorilor un sentiment penibil, neplăcut, ruşine. întunericul creşte. Pe scenă, actorii scot sunete bizare, gem, croncăne. întunericul creşte tot mai mult. Cei din familia lui Jacques şi a Robertei pot fi încă văzuţi mişunînd pe scenă. Se aud gemetele lor de animale, apoi nu se mai văd. Nu se mai aud decît gemetele, suspinele lor, apoi totul dispare, totul se stinge. Din nou o lumină cenuşie. Toată lumea a dispărut, cu excepţia Robertei, care stă culcată, sau mai curînd pe vine, ascunsă sub rochia ei. I se vede numai figura palidă, cu trei nasuri, legănîn-du-se, şi cele nouă degete mişcîndu-se ca nişte reptile.*